

Høgskolen i Molde

Studieplan master 1. år
Studieretning 1 b:

**Videreutdanning i psykisk
helsearbeid (VIPH)**

-Tverrfaglig fordypning i psykososialt arbeid

60 studiepoeng

Foto: Jogeir Berg

Studieplanen bygger på Rammeplan for Videreutdanning i psykisk helsearbeid, fastsatt av Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet 27. mai 1997 og tilhørende forskrift datert 01. desember 2005.

1.0 INNLEDNING

Studieretning 1 b: Videreutdanning i psykisk helsearbeid – Tverrfaglig fordypning i psykososialt arbeid skal kvalifisere helse- og sosialarbeidere til forebyggende, behandlende og rehabiliterende arbeid, med mennesker som har psykiske problemer, innenfor den kommunale helse- og sosialtjenesten og spesialisthelsetjenesten.

Begrepet psykososialt arbeid indikerer at psykisk helsearbeid omhandler både psykologiske og sosiale aspekter av menneskers liv, helse og sykdom. Vi definerer psykososialt arbeid som en prosess rettet mot utvikling av enkeltmenneskets ressurser og mestring. Denne prosessen tar utgangspunkt i brukerens kompetanse og ferdigheter i samarbeidet om å muliggjøre et liv på egne premisser. Det har også som siktemål å fremme brukerens behov for tilknytning og fellesskap i et personlig sosialt nettverk, herunder også til eventuelle hjelpere.

Studiet har et klinisk fundament. Selv om det medisinske behandlingsperspektivet dekkes i form av forelesninger om for eksempel genetikk, sykdomsmodellen og psykofarmakologi, så ligger ikke studiets hovedfokus der. Et av hovedmålene med studiet er å videreutvikle studentenes relasjonskompetanse. For å nå dette målet er psykoterapeutiske forståelses- og tilnærmingmåter vektlagt gjennom hele studiet. I tillegg til det psykoterapeutiske fundamentet bygger studiet også på et systemisk fundament, der mennesket forstås og hjelpes i et samhandlingsperspektiv. Disse to fundamentene er utfyllende og til dels overlappende. Felles for dem er at de er redskaper for å åpne lukket eller begrensende kommunikasjon, og at de gjennom dette kan fremme vekst og utvikling.

1.1 Bakgrunn for studiet

Studieretning 1b bygger på Rammeplan for Videreutdanning i psykisk helsearbeid, fastsatt av Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet 27. mai 1997 og tilhørende forskrift datert 01. desember 2005.

Studieretningen kan både gjennomføres som egen, selvstendig videreutdanning, og den kan, på visse vilkår, godkjennes som første del av mastergrad i helse- og sosialfag – kliniske hjelperelasjoner overfor sårbare grupper, ved Høgskolen i Molde. Det gis egen karakterutskrift ved fullført videreutdanning.

1.2 Opptakskrav

Det kreves bachelorgrad i helse- eller sosialfag (sosialt arbeid, sykepleie, fysioterapi, barnevern, vernepleie) og minst ett års relevant yrkespraksis etter fullført utdanning. Søkere med annen 3-årig høgskole- eller universitetsutdanning kan tas opp etter særskilt vurdering. Studenter ved videreutdanning må levere politiattest ved oppstart jamfør Forskrift om opptak til høgre utdanning kap. 6.

1.3 Målgrupper

Studiet har en tverrfaglig målgruppe av ansatte innen helse- og sosialfaglig arbeid på kommune-, fylkes- og statlig nivå. Studiet omfatter psykisk helse i et livsløpsperspektiv og er aktuelt i forhold til oppgaver knyttet til forebygging og behandling på ulike samfunnsarenaer og nivå.

1.4 Læringsutbytte

En kandidat med fullført studium:

Kunnskaper:

- Har avansert kunnskap om ulike perspektiver på psykisk lidelse, ulike årsaksforklaringer og behandlingsmodeller og kan reflektere kritisk over hvordan disse ivaretar brukeren og pårørendes behov, ressurser og ønsker.
- Har inngående kunnskap og kliniske ferdigheter basert på ulike psykoterapeutiske forståelses- og tilnæringsmåter.

Ferdigheter:

- Har utviklet og styrket sin relasjonskompetanse gjennom anvendelse av psykoterapeutiske tilnærminger, til meningsskapende og utviklende terapeutiske samspill.
- Kan initiere og vedlikeholde relasjoner bygget på analyse, forståelse og respekt for brukernes erfaringsverden og sosiale kontekst.
- Kan identifisere og fremme enkeltmenneskers styrker og vekstpotensial.

Generell kompetanse:

- Kan studere forskningslitteratur med en kritisk analytisk tilnærming.
- Kan anvende kunnskap om tverrprofesjonelt samarbeid for å etablere og stimulere samarbeid på tvers av fag og behandlingsnivå.
- Har kompetanse til kritisk og etisk refleksjon i forhold til egen rolle i hjelperelasjonen, og behandlingstilbudet til mennesker med psykiske lidelser

2.2 Innhold i studiet.

Emne A: Vitenskapsteori, forskningsetikk og forskningsmetode relatert til psykisk helsearbeid, basisdel.

Læringsutbytte:

Kandidaten kan:

- Anvende de mest grunnleggende vitenskapsteoretiske perspektiver i diskusjoner, prosjekter og i klinisk arbeid.
- Anvende de mest grunnleggende kvantitative og kvalitative metoder i diskusjoner, prosjekter og i klinisk arbeid.
- Reflektere kritisk over forskningsetiske problemstillinger og metoder brukt i helse- og sosialfaglig forskning.
- Anvende kunnskap om forskningsetikk.
- Beskrive sammenhenger mellom ulike vitenskapsteoretiske perspektiver og biologiske, psykologiske og psykososiale forklaringsmodeller på psykisk lidelse og psykisk helse.
- Beskrive hvordan ulike vitenskapsteoretiske perspektiver får konsekvenser for menneskesyn og forståelse og behandling av psykisk lidelse.

Sentrale tema

- Filosofi, etikk og metavitenskap.
- Vitenskapelige tradisjoner, klinisk forskning og forskningsmetoder innenfor helse- og sosialsektoren.
- Vitenskapsteori og ulike forskningsmetoder relatert til psykiske lidelser og behandlingstilbud.
- Kritisk analyse av forskningslitteratur.

Læringsaktivitet

Forelesninger, gruppearbeid, refleksjonsgrupper med kausbaserte rollespill, veiledning og selvstudier.

Vurderingsordninger

Eksamensoppgave i vitenskapsteori og forskningsmetode, individuell eksamen.

Pensum – se egen liste

Emne B. Psykisk helsearbeid: organisering, koordinering og tverrprofesjonelt samarbeid, basisdel.

Læringsutbytte

Kandidaten kan:

- Analysere sammenhenger mellom ulike behandlingsperspektiv, oppgaver og organisering innen feltet psykisk helsearbeid.
- Anvende gjeldende lovverk og forskrifter innen feltet psykisk helsevern
- Utvikle tverrfaglig samarbeids- og utviklingsprosjekter.
- Anvende kunnskap om tverrprofesjonelt samarbeid for å etablere og stimulere samarbeid på ulike nivå.
- Beskrive sentrale forhold i psykiatriens og psykisk helseverns historie.
- Beskrive ulike typer behandlingstilbud til mennesker med psykiske lidelser, og analysere ulike konsekvenser disse tilbudene kan ha for brukere og pårørende.

Sentrale delemner

- Psykiatriens og psykisk helseverns historie.
- Organiseringen av psykisk helsevern på kommunalt og statlig forvaltningsnivå.
- Endringsstrategier og kvalitetsutvikling.
- Lovverk.
- Helse- og sosialpolitiske føringer og nyere faglige idealer.
- Nye organisasjonsformer og behandlingstilbud.
- Tverrfaglig og tverretatlig samarbeid.
- Frivillige, selvhjelps- og brukerstyrte tiltak.
- Tverrprofesjonelt samarbeid.

Læringsaktivitet

Forelesninger, refleksjonsgrupper med kاسوبaserte rollespill, gruppearbeid, veiledning og selvstudier.

Vurderingsordninger

Aktivitet i refleksjonsgruppe, skriftlig eksamen i 2. semester.

Pensum – se egen liste

Emne C. Analytisk og systematisk bruk av kommunikasjon- og samspillkompetanse, basisdel.

Læringsutbytte

Kandidaten kan:

- Redegjøre for hvordan informasjon overføres og skaper mening.
- Beskrive sammenhenger mellom relasjon, språk og kontekst.
- Redegjøre for kommunikasjon og samspill i et utviklingsperspektiv.
- Beskrive hvordan kommunikasjons- og samspillforståelse nedfelles og vektlegges i de ulike behandlingsperspektivene, og kunne anvende dette i et terapeutisk samspill.
- Beskrive hovedforskjellene på første og andre ordens terapeutposisjon, og vise at denne kunnskapen får kliniske konsekvenser.
- Anvende basale ferdigheter i systemisk intervjumetodikk.
- Beskrive reflekterende prosesser.
- Utarbeide genogram og nettverkskart og benytte disse i terapeutiske relasjoner.

Sentrale delemner

- Basal kommunikasjons- og samspillsteori.
- Kommunikasjon og samspill i et utviklingsperspektiv.
- Kommunikasjonsbegreper og teori fra familieterapitradisjonen med særlig vektlegging av andre ordens systemisk forståelse.
- Åpne reflekterende prosesser i et språk- og samtaleperspektiv og nettverksperspektiv.
- Systemisk intervjumetodikk.
- Sammenhenger mellom kommunikasjon og psykopatologi.
- Sammenhenger mellom kommunikasjon/samspillforståelse og behandlingsperspektiv.
- Genogram og nettverkskart.

Læringsaktivitet

Forelesninger, refleksjonsgrupper med kاسوبaserte rollespill, veiledning og selvstudier.

Vurderingsordninger

Aktivitet i refleksjonsgruppe, skriftlig eksamen i 2. semester.

Pensum – se egen liste

Emne D: Psykoterapeutiske behandlingsperspektiver, basisdel.

Læringsutbytte

Kandidaten kan:

- Redegjøre for ulike psykoterapeutiske behandlingsperspektiver og knytte disse til kliniske situasjoner.
- Redegjøre for ulike forklaringsmodeller (biologiske, psykologiske, psykososiale) på psykisk helse og hvordan disse forklaringsmodellene henger sammen med ulike behandlingsperspektiver.
- Beskrive hvordan ulike behandlingsperspektiver gjenspeiler ulike vitenskapsteoretiske ståsted.
- Initiere en dialog, med basis i ulike psykoterapeutiske perspektiv, som ivaretar brukeren og pårørende, og som kan åpne for ny vekst og utvikling.
- Beskrive ulike psykoterapeutiske perspektiver og behandlingsmodeller knyttet til psykiske lidelser.

Sentrale delemner

- Ulike psykoterapeutiske behandlingsperspektiver med særlig vektlegging av selvpsykologi, personsentrert psykoterapi, kognitiv terapi og andre ordens systemisk terapi.
- Sykdomsmodellen, klassifikasjon, diagnostikk.
- Angst, tvang, depresjon og psykotiske tilstander.
- Brukerperspektivet /brukermedvirkning.
- Ethiske dilemma.

Læringsaktivitet

Forelesninger, refleksjonsgrupper med kاسوبaserte rollespill, veiledning og selvstudier.

Vurderingsordninger

Godkjent/ikke godkjent deltakelse i refleksjonsgruppe, skriftlig eksamen i 2. semester.

Pensum – se egen liste

Emne E: Analytisk og systematisk bruk av kommunikasjons- og samspillskompetanse, fordypningsdel.

Læringsutbytte

Kandidaten kan:

- Identifisere forbindelser mellom eget fag og egne personlige livs- og arbeidserfaringer og psykoterapeutiske behandlingsperspektiver.
- Anvende og utvikle egen kreativitet og fleksibilitet i kliniske situasjoner.
- Anvende familie- og nettverkssentrerte tilnærminger.
- Kritisk analysere kliniske kontekster med ulike krav til tvang, kontroll og assistanse.
- Anvende kunnskap om kommunikasjon i samspill med mennesker:
 - hvor temaer som seksuelle overgrep, spiseforstyrrelser, aggresjons- og voldsproblematikk, selvmordsproblematikk, rusavhengighet, personlighetsforstyrrelser og psykose er sentrale.
 - med biologisk betingede kommunikasjonsproblem.
 - med utfordringer knyttet til migrasjon.
 - i ansvarsgrupper og nettverksmøter.
- Utrede, systematisere, identifisere og dokumentere behov, i tillegg til å gjennomføre og evaluere tiltak.
- Utføre sitt arbeid med solid etisk og juridisk forankring.
- Innfri hovedmålsettingene i psykososialt arbeid.

Sentrale delemner

- Basal kommunikasjons- og samspillsteori.
- Kommunikasjon og samspill i et utviklingsperspektiv.
- Kommunikasjonsbegreper og teori fra familieterapitradisjonen.
- Åpne reflekterende prosesser i et språk- og samtaleperspektiv og nettverksperspektiv.
- Systemisk intervjuetodikk.
- Sammenhenger mellom kommunikasjon og psykopatologi.
- Sammenhenger mellom kommunikasjon/samspillforståelse og behandlingsperspektiv.
- Forståelse og behandlingsmetoder av mennesker med: seksuelle overgrep, spiseforstyrrelser, rusavhengighet, selvskadingsproblematikk, aggresjons- og voldsproblematikk, selvmordsproblematikk, personlighetsforstyrrelser.
- Psykisk helse og migrasjon.

Læringsaktivitet

Forelesninger, refleksjonsgrupper med kاسبaserte rollespill, veiledning, klinisk praksis og selvstudier.

Vurderingsordninger

Aktivitet i refleksjonsgruppe, klinisk praksis med refleksjonsrapport, fordypningsoppgave, muntlig eksamen 4. semester. *Pensum – se egen liste*

Emne F. Psykoterapeutiske behandlingsperspektiver, fordypningsdel.

Læringsutbytte

Kandidaten kan:

- Anvende psykoterapeutiske behandlingsperspektiver på en etisk forsvarlig måte i kliniske situasjoner.
- Redegjøre for ulike forklaringsmodeller (biologiske, psykologiske, psykososiale) på psykisk helse og hvordan disse forklaringsmodellene henger sammen med ulike behandlingsperspektiver.
- Identifisere og beskrive hvordan ulike behandlingsperspektiver gjenspeiler ulike vitenskapsteoretiske ståsted.
- Evaluere utfordrende kliniske samspillsituasjoner med tanke på å identifisere hindringer i ens egen tilnæringsmåte, eller andre i organisasjonens tilnærming. Og med basis i psykoterapeutiske tilnæringsmåter finne alternativer som kan åpne opp for vekstfremmende samspill.
- Anvende psykoterapeutiske perspektiver i dialoger med brukere og pårørende som ivaretar deres autonomi og fremmer brukermedvirkning.

Sentrale delemner

- Ulike psykoterapeutiske behandlingsperspektiver med særlig vektlegging av selvpsykologi, personsentrert psykoterapi, kognitiv terapi og andre ordens systemisk terapi.
- Nyere behandlingsformer som f. eks LØFT, MI og ACT knyttes til de psykoterapeutiske behandlingsperspektivene som er studiets fundament.
- Etiske refleksjoner.
- Bevisstgjøring av personlig og faglig kompetanse.
- Bevisstgjøring av egen rolle i samhandling med brukere.
- Brukererfaringer og brukerperspektiv.

Læringsaktivitet

Forelesninger, refleksjonsgrupper med kasusbaserte rollespill, veiledning, klinisk praksis.

Vurderingsordninger

Aktivitet i refleksjonsgruppe, klinisk praksis med refleksjonsrapport, fordypningsoppgaven, muntlig eksamen 4. semester.

3.0 STUDIE- OG ARBEIDSFORMER

Studiet er organisert over to år med til sammen 11 obligatoriske ukesamlinger med teori. **Kun 20 % fravær per semester i samlingsukene tolereres.** I tillegg til ukesamlingene må studentene delta i obligatoriske refleksjonsgrupper (minimum 20 møter i løpet av studiet) og gjennomføre klinisk praksis eller klinisk utviklingsprosjekt på egen arbeidsplass (7 uker). Videre forutsetter høghskolen at studentene kan disponere minst ti arbeidsdager til veiledning og arbeid med fordypningsoppgaven.

Refleksjonsgruppene (12 studiepoeng totalt= 5 studiepoeng første studieår og 7 studiepoeng andre studieår):

Refleksjonsgrupper er en sentral arbeidsmetode i studiet. Fokus i gruppene er utvikling og utøvelse av psykoterapeutisk kompetanse gjennom felles refleksjon med utgangspunkt i kliniske samspill. Hva kan man si og gjøre for å skape en åpen dialog med mennesker med psykiske lidelser?

En tilstreber en tverrfaglig sammensetning av gruppene og at deltakerne gjerne har ulike praksisbakgrunn. Det er lagt 100 timer av studiet til refleksjonsgruppene **mellom** ukesamlingene. Gruppene skal møtes minimum 5 ganger per semester. Deltakelse på refleksjonsgruppemøtene er obligatorisk, og gruppene fungerer som faste enheter over to studieår. **Kun 10 % fravær per år tolereres.**

Veileder skal være tilstede 10 timer per semester. Veileder skal tilføre praktisk – klinisk kunnskap om de sentrale behandlingsretningene, fremme refleksjon og tydeliggjøre studentenes læringsforutsetninger. Veileder er også pålagt å vurdere hver enkelt students innsats i form av forberedelse til, og aktiv deltakelse på hvert gruppemøte. Det skal skrives referat fra hver gruppesamling. Referatet må godkjennes av veileder.

De fleste av studentene er ansatte i første- og andrelinjetjenester i løpet av studietiden. Dette gir gode muligheter til å integrere og kombinere eksempler fra praksis med det teoretiske lærestoffet. Det er studentene som har ansvaret for å ha med klinisk materiale til gruppetimene og ha gjennomgått aktuell litteratur på forhånd. Refleksjonsgruppene vil fungere rettleidende og fylle rommet mellom praksis og teori.

Se vedlegg I til studieplanen: Refleksjonsgruppene – retningslinjer

Klinisk praksis eller klinisk utviklingsprosjekt på egen arbeidsplass (5,5 studiepoeng):

Studentene skal i 3. semester gjennomføre 7 ukers veiledet klinisk praksis.

1 av disse ukene kan studenten benytte til hospitering ved andre institusjoner, men bare hvis de 6 øvrige praksisukene blir avviklet sammenhengende ved et praksissted. All hospitering må være innen feltet psykisk helsearbeid og dokumentert for å bli godkjent. **Kun 10 % fravær tolereres.**

Praksisstudiene kan alternativt gjennomføres som klinisk utviklingsprosjekt på egen arbeidsplass. Studentene skal da fritas fra alle ordinære arbeidsoppgaver ved arbeidsplassen slik at fokus rettes mot prosjektet. Arbeidsplassens ledelse må være innforstått med ovennevnte og legge forholdene til rette for at dette kan la seg gjennomføre. Høgskolen skal på forhånd godkjenne klinisk utviklingsprosjekt på egen arbeidsplass på grunnlag av en skriftlig prosjektskisse som leveres høgskolen innen april andre semester. Prosjektskissen skal også godkjennes av ledelsen ved den aktuelle arbeidsplassen.

Se vedlegg II til studieplanen: Klinisk praksis- retningslinjer.

Se vedlegg III til studieplanen: Klinisk utviklingsprosjekt på egen arbeidsplass – retningslinjer.

For informasjon om fordypningsoppgave 3. og 4. semester, se vedlegg IV til studieplanen: *Fordypningsoppgave – retningslinjer.*

4.0 VURDERINGSFORMER

Kode	Emne	Sp	Karakter	1. sem	2. sem	3. sem	4. sem	Vurderingsform
VFM001 Vitenskaps-teori, forsknings-etikk og metode (innlevering vår)	Emne A	7,5	Bestått/ Ikke Bestått		X			Individuell innlevering på Fronter. Hjemmeeksamen. Ikke anonym. Intern sensor.
VPH720 Eksamen i psykisk helsearbeid – basisdel	Emne A-D	10	Gradert karakter		X			Individuell skriftlig skoleeksamen (6 timer). Anonym. Intern og ekstern sensor.
VPH721 Refleksjons- gruppe. 1.semester	Emne A-D	2,5	Bestått/ Ikke Bestått	X				Obligatoriske studiegrupper med veileder (eksamens- forberedende). Veileder er sensor.
VPH722 Refleksjons- gruppe	Emne A-D	2,5	Bestått/ ikke Bestått		X			Obligatoriske studiegrupper med

2. semester								veileder (eksamens- forberedende). Veileder er sensor.
VPH723 Kliniske studier inkl refleksjons- rapport. Alt: Klinisk utviklings- prosjekt på egen arb.plass	Emne C-F	5,5	Bestått/ Ikke Bestått			X		Klinisk praksis: vurderes av veileder ved praksisstedet. Refleksjonsrapport: Fronter. Ikke anonym. Intern sensor. Alt: Klinisk utviklingsprosjekt: prosjektrapport på fronter Ikke anonym Intern sensor
VPH724 Fordyp-nings- oppgave	Emne E-F	15	Gradert Karakter				X	Individuell innlevering på Fronter Hjemmeeksamen Ikke anonym Intern og ekstern sensor
VPH725 Refleksjons- gruppe 3. semester	Emne E-F	3,5	Bestått/ Ikke Bestått			X		Obligatoriske studie- grupper med veileder (eksamens-forberedende) Veileder er sensor
VPH726 Refleksjons – gruppe 4. semester	Emne E-F	3,5	Bestått/ Ikke Bestått				X	Obligatoriske studie- grupper med veileder (eksamens-forberedende) Veileder er sensor
VPH727 Avsluttende eksamen i Kliniske Tema	Emne A-F	10	Gradert Karakter				X	Individuell muntlig skoleeksamen Intern og ekstern sensor
Tils.		60		2,5	20	9	28,5	